

MESILASPEREDE SUREMUSE UURING COLOSS 2021

Tekst Aivar Raudmets

Rahvusvahelisele COLOSSi tööühma välja töötatud küsimustikule talvekadude kohta vastas sel aastal 169 Eesti mesinikku. Alljärgnev on kokkuvõte uuringu esmastest tulemustest Eestis.

Iga aastase küsimustiku eesmärk on kaardistada mesiniku tegevus ja sellest tingitud mõju mesilastele. Mesiniku tegevustest sõltub ju mesilaste heaolu!

Eesti mesinikud osalesid uuringus juba üheksandat aastat. Tänavu oli vastajate hulk eelmise aasta tulemusest (178) pisut väiksem. Sellele andsid oma tänuväärse panuse usaldusmesinikud ja piirkondlikud eestvedajad ning kõik mesinikud, kes infot jagasid ja ka ise vastasid. Aitäh!

Vastajatelt tuli ka mitmeid ettepanekuid, millest on abi küsimustiku paremaks ja arusaadavamaks muutmisel tuleval aastal. Näiteks juhiti tähelepanu mõnede küsimuste ebaselgusele, millest võib johtuda ebatäpsusi vastustes. Mitmed vastused, milles talvekadude tulemused vajasisid täpsustamist, on enne andmete töötlemist mesinikuga kokkuleppel (telefonitsi või meili teel) korrigeeritud.

Nii mõneski vastuses mesiniku lisatud kommentaarist selgus, et sügisel jäid tarud tühjaks, kusjuures tarru jäi maha sööt ja ka kaanetatud hauet - mesilased lihtsalt lahkusid! 2020. aasta suve jooksul märgati oma mesilasperedes ka halvatud/deformeerunud tiibadega mesilasi. Kõik see lubab järeldada, et perede hukkumise põhjuseks oli varroalesta suur tabandumus. Tõrje oli ebapiisav või seda ei tehtudki. Vastustest tuli välja seegi, et ka tõrjega ülepingsutamine võib anda mesilaspere abistamisele vastupidise efekti. Vastavalt ettepanekule lisame järgmisel aastal tõrjemeetodina ka oblikhappe vesilahuse pihustamise, mis on valikust kahjuks välja jäänud.

Lisaks toodi mesilaspere hukkumispõhjuseksena välja lehemee suur osakaal talvesöödaks tarusse jäetud mee hulgas. Need pered võtsid sügisel siirupit vastu vähe, samas oli söödakogus tarus talveks piisav ja monitooriti ka varroalesta langevust, mida neis peredes ei täheldatud. Sellest lähtuvalt võiks küsimusi ju alati rohkem olla, näiteks ka talvesööda vahekorra (suhkur + naturaalne mesi) ja lisasööda andmise aja kohta. Paraku teeks iga lisaküsimus uuringu väga mahukaks ja küsimustikule vastajaid oleks veelgi vähem.

Veidi segadust tekitas põhjuse hindamine, kus oli probleem mesilasemaga, mida ei olnud võimalik lahendada. See oli tingitud nn varuemade kasutamisest. Kuna probleemne või hukkunud ema asendati, siis pere ju ei hukkunud. Siinjuures peaksime mõtlema, et igasugune sekkumine (pere abistamine), mis hoiab ära pere hukkumise on küll vajalik, kuid ilma mesiniku abita oleks see mesilaspere siiski hukkunud. Seega tuleks see küsimustikus märkida hukkumiseks probleemse mesilasema tõttu.

COLOSS honey bee colony loss and survival survey 2020/2021

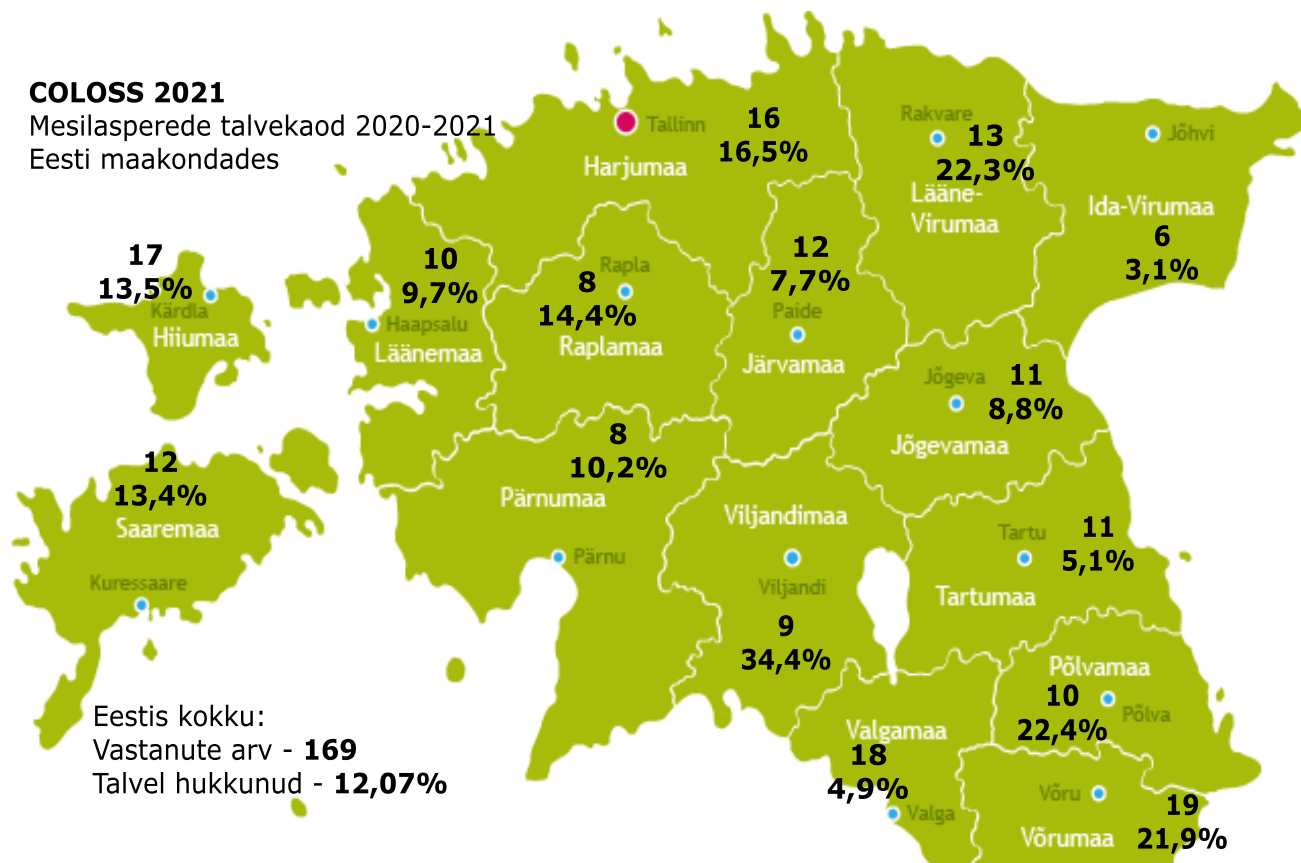

www.COLOSS.org

COLOSS 2021

Mesilasperede talvekaod 2020-2021

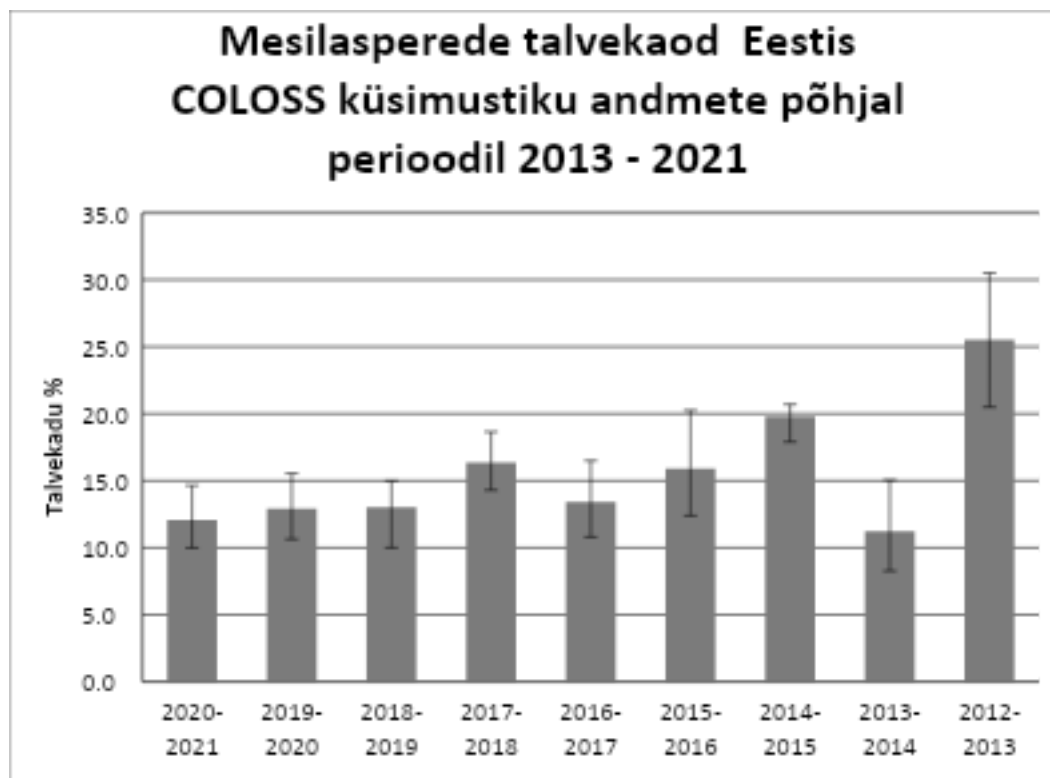
Eesti maakondades

Joonis: Küsimustiku vastuste geograafiline jaotus Eesti maakondades.

Talvekadu püsib samal tasemel juba kolmandat aastat.

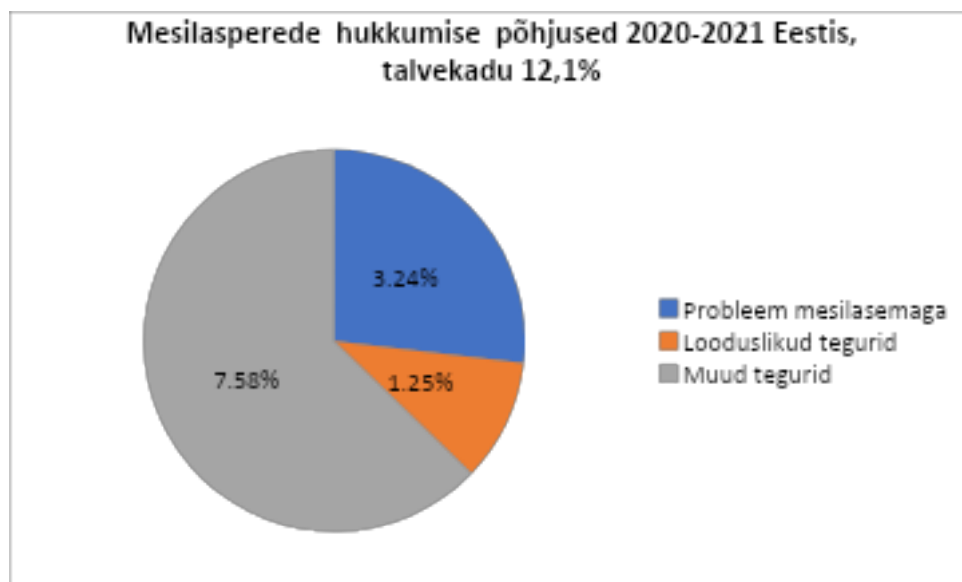
Küsimustikus osalenud 5857 Eesti mesilasperest hukkusid kokku 707, seega on 2020–2021 talvekadu 12,07%, mis on pisut madalam eelmise aasta tulemusest (12,93%) ja näitab viimaste aastate lõikes mõningast langustrendi.

Hukkunud 707 mesilasperest 190-l oli probleeme **emaga**, mida ei olnud võimalik lahendada (3,2% talvituma pandud mesilasperedest).

Looduslike tegurite tõttu hukkus 73 mesilasperet (1,2%), mis on püsivalt languses võrreldes eelmise kolme aasta kahjudega (2020. a 1,5% 2019. a 1,7% ja 2018. a 3,3%).

Samas oli sellel aastal mõnevõrra rohkem juhtumeid (444), kus mesilaspered hukkusid **muul põhjusel** või taru oli tühi (7,6%), kui eelmisel aastal (6,2%).

Talvekaod maakondade lõikes

Eestis talv oli mesilasperedele üldiselt soodne, suuri temperatuurikõikumisi ei olnud ja talvitumine kulges suuremate probleemideta. See eest tekitas suurele osale mesilasperedele probleeme pikk jahe kevad, nagu Eesti kliimale viimastel aastatel kombeks. Tavapärasest rohkem oli probleemse emaga peresid, mis võib olla tingitud möödunud aasta kehvast paarumisest või varroalesta tõrjel hapete valest kasutamisest.

Viieteistkümnest maakonnast jäävad mesilaste talvekaod hea 10% piiridesse kuues: Ida-Virumaal, Järvamaal (7,7%), Jõgevamaal (8,8%), Tartumaal (5,1%), Valgamaal (4,95%) ja Läänemaal (9,7%). Pisut suuremad, Eesti keskmise ümber (10-14%), olid talvekaod Hiiumaal, Pärnumaal ja Saaremaal. Mesilasperedest alla 20% on läinud talvega kaotanud mesinikud Raplamaal ja Harjumaal. Üle 20%-st mesilasperedest on ilma jäänud mesinikud Põlvamaal, Võrumaal, Lääne-Virumaal ning tervelt 34% Viljandimaal, kus kõrge talvekadude protsent on suures osas põhjustatud varroatoosist ja ka looduslike teguritest.

Emaprobleeme esines sel aastal 3,2%, see on eelnevate aastatega võrreldes vähem. Kõige rohkem täheldati emaprobleeme Põlvamaal (9,7%) ja Harjumaal (7,7%), pisut üle keskmise esines probleeme ka Jõgevamaal (5,1%), Raplamaal (4,8%) ja Hiiumaal (4,7%).

Looduslike tegurite mõju mesilasperede hukkumistele oli sel aastal tagasihoidlikum (Eestis keskmiselt 1,2%). Kõige suurem Viljandimaal (4,2%) ja Järvamaal (3,4%). Peamisteks põhjusteks karude, nugiste ja ka kuklaste rünnakud. Hiirte põhjustatud kahjusid oli vähem. Viimane näitab, et mesinike valitud tarud on turvalised ja hästi hooldatud.

Juhtumeid, kus mesilaspered hukkusid **muul põhjusel**, täheldati kõige enam Viljandimaal (28,3%) ja Võrumaal (18,9%). Üle keskmise (7,6%) hukkus mesilasperesid muul põhjusel Põlvamaal (10,3%), Saaremaal (9,2 %), Harjumaal (8,2%) ja Hiiumaal (7,8%). Teiste maakondades jäi see arv alla Eesti keskmise 7,6% (mis on pisut suurem, kui eelmisel aastal 6,2%). Mesilasperede hukkumiste peamiseks põhjuseks võib lugeda varroalestade suurt arvukust.

Vaatamata oodatust väiksemale vastanute arvule võib kokkuvõtvalt öelda, et Eesti mesilastel läks eelmisel aastal suhteliselt hästi, ootuspäraselt. Mesiniku tegevusest tingitud kadusid võiks olla vähem ja sellesse saame mesinikena veelgi enam panustadaning loodame, et aasta pärast on tulemused paremad.

Tänu kõigile küsimustikule vastanud mesinikele!